

Ігор Петрович КЕКІШ

викладач кафедри податків і фіскальної політики
Тернопільського національного економічного університету
46000, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11, Україна
тел. 0506096933, kekishihor@ukr.net

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ МИТНИХ РЕЖИМІВ

Анотація

Стаття на тему «Економічний зміст митних режимів» присвячена дослідженню поняття, змісту та характеристик митного режиму. Метою статті є дослідження економічних характеристик митних режимів та аналіз їх впливу на ефективність зовнішньоекономічної діяльності. Методика дослідження передбачає здійснення аналізу наукових підходів та результатів останніх досліджень і публікацій з питань застосування митних режимів та відповідних нормативно-правових актів, їх синтезу та порівняння з міжнародним досвідом, узагальнення результатів дослідження та формулювання визначення економічних характеристик митних режимів. В результаті дослідження на підставі аналізу змісту та особливостей митних режимів визначено економічні характеристики митних режимів, їх вплив на здійснення зовнішньоекономічної діяльності держави в цілому та ефективність зовнішньоекономічних операцій суб'єктів господарювання зокрема. Встановлено, що економічними характеристиками митних режимів є митна процедура, умови оподаткування і використання товарів після митного оформлення, а також набутий статус товарів після застосування митного режиму, що безпосередньо впливають на фінансово-економічні показники і результати діяльності учасників господарювання. Митні режими, їх класифікація, застосування в Україні і вплив на зовнішньоекономічну діяльність потребують подальшого дослідження і вдосконалення. Наукова новизна статті полягає в виокремленні економічних характеристик митних режимів, встановленні їх взаємозв'язку та впливу на ефективність зовнішньоекономічних операцій учасників зовнішньоекономічної діяльності, а також – в узагальненні умов використання та здійснення операцій з товарами залежно від застосованого митного режиму, обмежень дій з товарами в залежності від набутого ними статусу. Результати дослідження можуть бути використані митними органами, учасниками зовнішньоекономічної діяльності та підприємствами-посередниками, контроль за діяльністю яких здійснюється митними органами, при розміщенні товарів у певні митні режими.

Ключові слова: митний режим, інститут митних режимів, структура складових митного режиму, економічні характеристики митних режимів, митна процедура, умови оподаткування, використання товарів після митного оформлення, митні платежі, митна територія, зовнішньоекономічні операції.

Ігорь Петрович КЕКИШ

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОДЕРЖАНИЕ ТАМОЖЕННЫХ РЕЖИМОВ

Аннотация

Статья на тему «Экономическое содержание таможенных режимов» посвящена исследованию понятия, содержания и характеристик таможенного режима. Целью статьи является исследование экономических характеристик таможенных режимов и анализ их влияния на эффективность внешнеэкономической деятельности. Методика исследования предусматривает проведение анализа научных подходов и результатов последних исследований и публикаций по вопросам применения таможенных режимов и соответствующих

нормативно-правовых актов, их синтеза и сравнения с международным опытом, обобщение результатов исследования и формулирование определения экономических характеристик таможенных режимов. В результате исследования на основании анализа содержания и особенностей таможенных режимов определены экономические характеристики таможенных режимов, их влияние на осуществление внешнеэкономической деятельности государства в целом и эффективность внешнеэкономических операций субъектов хозяйствования в частности. Установлено, что экономическими характеристиками таможенных режимов являются таможенная процедура, условия налогообложения и использования товаров после таможенного оформления, а также приобретенный статус товаров после применения таможенного режима, которые непосредственно влияют на финансово-экономические показатели и результаты деятельности участников хозяйствования. Таможенные режимы, их классификация, применение в Украине и влияние на внешнеэкономическую деятельность требуют дальнейшего исследования и совершенствования. Научная новизна статьи заключается в выделении экономических характеристик таможенных режимов, установлении их взаимосвязи и влияния на эффективность внешнеэкономических операций участников внешнеэкономической деятельности, а также - в обобщении условий использования и осуществления операций с товарами в зависимости от применяемого таможенного режима, ограничений действий с товарами в зависимости от приобретенного ими статуса. Результаты исследования могут быть использованы таможенными органами, участниками внешнеэкономической деятельности и предприятиями-посредниками, контроль деятельности которых осуществляется таможенными органами, при помещении товаров под определенные таможенные режимы.

Ключевые слова: таможенный режим, институт таможенных режимов, структура составляющих таможенного режима, экономические характеристики таможенных режимов, таможенная процедура, условия налогообложения, использование товаров после таможенного оформления, таможенные платежи, таможенная территория, внешнеэкономические операции.

Ihor Petrovych KEKISH

Lecturer in Tax and fiscal policy
Ternopil National Economic University
46000, Ternopil, st. Lviv 11, Ukraine
tel. 0506096933, kekishihor@ukr.net

ECONOMIC CONTENT OF CUSTOMS REGIMES

Sammary

Article on the topic «The economic content of customs regimes» is devoted to the investigation of notion, content and characteristics of customs regime. The aim of the article is to investigate the economic characteristics of customs regimes and analyze their influence on the effectiveness of foreign economic activity. Methods of the research involves the analysis of scientific approaches and the results of recent investigations and publications on the application of customs regimes and relevant legal acts and their synthesis and comparison with international experience, generalization of the research results and formulation of determination of economic characteristics of customs regimes. The economic characteristics of customs regimes, their influence on the realization of foreign economic activity of the state and efficiency of foreign economic operations of economic subjects are determined on the basis of analysis of content and peculiarities of customs regimes. The economic characteristics of customs regimes are established, in particular customs procedures, terms of taxation and use of goods after customs clearance and also the acquired status of goods after customs regime application

which directly influence the financial and economic indicators and the results of activities of economic subjects. Customs regimes, their classification, application in Ukraine and impact on foreign economic activity require further investigation and improvement. The scientific novelty of the article: the economic characteristics of customs regimes are revealed, their correlation and impact on foreign economic operations of economic subjects are determined and also the application terms and realization the operations with goods according to applicable customs regime, limitations on actions with goods according to acquired status are generalized. The results of investigation can be used in practical activity of customs authorities, in the activities of economic operators and intermediaries which are supervised by customs authorities when goods are placed at certain customs regimes.

Keywords: *customs regime, institute of customs regimes, structure of components of the customs regime, the economic characteristics of customs regimes, customs procedure, terms of taxation, use of goods after customs clearance, customs payments, customs territory, foreign economic operations.*

Постановка проблеми. Виконання завдань держави у сфері митного регулювання покладено на економічні інститути, серед яких варто виокремити інститут мита та інститут митних режимів, які є основними в даній галузі економіки.

Головним інструментом захисту та протекціоністської політики держави є мито, яке передбачає стягнення визначених законодавством сум податків при ввезенні імпортованих товарів. А застосування інституту митних режимів передбачає визначення митної процедури щодо цих товарів, встановлення їх правового статусу, умов оподаткування і використання після митного оформлення, а також вимог до товарів, які можуть бути поміщені під обраний вид митного режиму. Ефективне застосування митних режимів веде до підвищення інтенсивності зовнішньоекономічної діяльності, збільшення товарообігу через митний кордон України та покращення економіки держави в цілому. Тому дослідження економічних характеристик митних режимів і їх значення при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності в умовах розвитку української економіки є актуальною проблемою сьогодення.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Питання митних режимів, їх ефективності та застосування досліджувалося в працях Резніка І.М., Царенко В.І., Кормич Б.А., Шульги М.Г., Осадчої Н.В. та інших науковців. Разом з тим економічний зміст митних режимів в сучасній науковій літературі чітко не висвітлений, дане питання залишається актуальним і потребує подальшого дослідження.

Здебільшого в сучасній науковій літературі зустрічаються статті, в яких митні режими досліджуються з погляду юридичної науки як правова категорія.

Для прикладу, в статті Резніка І.М. досліджено співвідношення фундаментальних категорій адміністративного та митного права, якими є адміністративно-правовий та митний режим [1, 110]. Автор намагається більш точно окреслити теоретичне підґрунтя, на якому розбудовується правовий інститут митного режиму, й зробити ряд уточнень щодо його природи.

Царенко В.І. вважає, що науково-обґрунтоване визначення митної термінології вкрай важливе для покращення правотворчої, правозастосовної та економічної діяльності. У своїй статті автор актуалізує питання формулювання поняття митного режиму шляхом дослідження його змісту, уточнення можливостей використання митних режимів та справляння митних платежів [2, 87].

Кормич Б.А. аналізує зміст та сутність митних режимів з позицій національного та міжнародного права, визначає характерні риси та основні елементи митних режимів. Він вважає, що митний режим виступає певною правовою оболонкою, в рамках якої окремі учасники врегульованих митним законодавством відносин реалізують свої права і обов'язки в конкретній ситуації [3, 88].

Шульга М.Г. розглядає проблеми визначення митних режимів за новим митним кодексом України, здійснює аналіз нормативно-правових актів та наукової літератури щодо визначення

митного режиму і втілення цих напрацювань у новому митному кодексі України. Автор вважає, що митний режим має складну правову природу і об'єднує в собі елементи адміністративно-правового та фінансово-правового регулювання. Його можна визначити як правовий режим, що виражається в певному сполученні адміністративно-правових і фінансово-правових засобів регулювання, встановлених митним законодавством з метою регламентування відносин, що виникають у зв'язку з переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон між митним органом та особою, що їх переміщує [4, 278].

Осадча Н.В. аналізує відповідність існуючих митних режимів міжнародним вимогам, можливості їх практичного застосування в сучасних умовах господарювання, досліджує зміни у законодавстві відносно регулювання зовнішньоекономічної діяльності та активність використання митних режимів. Вважає, що митний режим є дієвим інструментом реалізації митної політики, який являє сукупність стимулів та обмежень щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності, є засобом захисту економічних інтересів України [5, 31].

Постановка завдання. Погоджуючись з усіма вищенаведеними міркуваннями вважаємо, що не менш цікаво дослідити митний режим як економічну категорію, оскільки особливості застосування митних режимів мають вирішальний вплив на здійснення зовнішньоекономічної діяльності держави в цілому та ефективність зовнішньоекономічних операцій суб'єктів господарювання зокрема. Тому метою даної статті є дослідження економічних характеристик митних режимів та аналіз їх впливу на ефективність зовнішньоекономічної діяльності.

Виклад основних результатів дослідження. Відповідно до митного кодексу України митний режим – це комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення (рис.1). З одного боку комплекс правових норм, правовий статус товарів – це складові, які визначають правовий характер даної категорії, а з іншого – митна процедура, умови оподаткування і використання товарів після митного оформлення – це характеристики, які безпосередньо впливають на фінансово-економічні показники і результати діяльності учасників господарювання.

Митна процедура щодо товарів – це зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність та порядок виконання митних формальностей, тобто сукупності дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи. Отже, від характеру цих дій і їх кількості залежить вартість зовнішньоекономічної операції, її економічна доцільність, кінцева вартість товарів, прибуток підприємства від даної операції і загальна ефективність діяльності.

Умови оподаткування товарів – це насамперед види і ставки митних платежів при застосуванні до товарів певного виду митного режиму, можливість застосування податкових пільг, умовного нарахування податків, відшкодування стягнених платежів. Митні платежі – це мито, акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) і податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції)[7, 7].

За умови дотримання вимог та обмежень, встановлених митним Кодексом, до товарів може застосовуватись звільнення, умовне повне звільнення, а також умовне часткове звільнення від оподаткування митними платежами. Наприклад, звільнення від оподаткування митними платежами може застосовуватися до товарів, поміщених у митні режими реімпорту та відмови на користь держави, а звільнення від оподаткування вивізним митом – до товарів, поміщених у митний режим реекспорту.

Умовне повне звільнення від оподаткування митними платежами може застосовуватися до товарів, поміщених у митні режими транзиту, тимчасового ввезення, тимчасового вивезення, митного складу, вільної митної зони, безмитної торгівлі, переробки на митній території,

знищення або руйнування. Умовне часткове звільнення від оподаткування митними платежами може застосовуватися до товарів, поміщених у митний режим тимчасового ввезення, до яких не може бути застосоване умовне повне звільнення від оподаткування відповідно до положень міжнародної Конвенції про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 1990 рік) та глави 18 митного кодексу України.

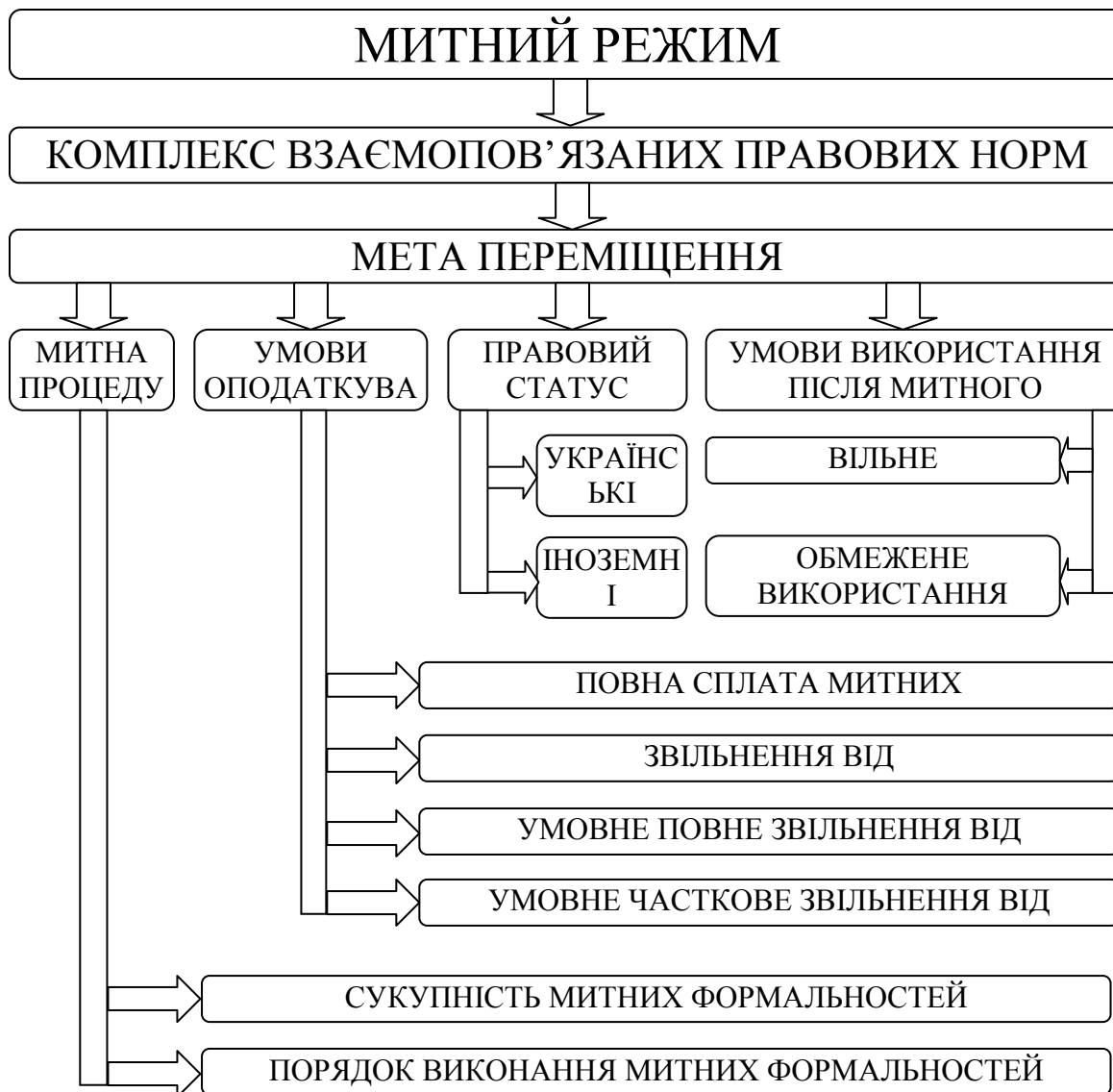

Рис.1. Структура складових митного режиму.

Складено автором на основі [6, 188].

Поміщення товарів у певний митний режим, їх оподаткування і використання у відповідності до умов, встановлених законодавством для обраного митного режиму, здійснюється тільки при дотриманні чітко визначених митним кодексом вимог, обмежень і заборон щодо товарів і транспортних засобів, які є об'єктами зовнішньоекономічної діяльності. З аналізу відповідних норм законодавства випливає, що однією з основних таких вимог є подання митному органу митної декларації, документів на товари і виконання встановлених відповідно до закону заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Ця вимога є спільною для всіх митних режимів, але деякі з них передбачають подання не тільки товарно-транспортного документа на перевезення і рахунку-фактури чи іншого документа, який визначає вартість товару, але й певних окремих дозволів митних або інших державних органів,

відомостей про ідентифікацію товарів та зобов'язання про сплату митних платежів у разі не виконання умов застосування митного режиму. Наприклад: митні режими переробка на митній території, переробка за межами митної території, знищення або руйнування і відмова на користь держави передбачають обов'язкове подання відповідного письмового дозволу митного органу, а митні режими реімпорту, реекспорту, транзиту, тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, переробка на митній території та переробка за межами митної території вимагають застосування ідентифікації товарів. Поміщення певних встановлених законодавством видів товарів у митні режими транзиту, тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, переробка на митній території та переробка за межами митної території неможливе без застосування фінансових гарантій, тобто зобов'язання сплати митних платежів у разі невиконання умов застосування митного режиму. Ввезення, вивезення чи транзит через митну територію України військових товарів та товарів, що можуть бути використані при виготовленні зброї масового знищення, потребує обов'язкового подання до митного оформлення дозвільного документа відповідного компетентного органу держави незалежно від митного режиму, в який поміщуються ці товари. Митний режим знищення або руйнування додатково передбачає подання дозволів на знищення (руйнування) товарів від державних органів, до повноважень яких належить контроль за переміщенням таких товарів, та укладення договору на знищення (руйнування) товарів з підприємством, уповноваженим відповідно до законодавства України на знищення (руйнування) відповідних категорій товарів. Крім того слід зазначити, що законодавством України передбачені випадки, в яких замість митної декларації можуть використовуватися інші документи для декларування товарів і транспортних засобів.

Проаналізувавши відповідний розділ митного кодексу приходимо до висновку, що заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності застосовуються лише до товарів, що поміщуються в митні режими імпорту, експорту та українських товарів, що поміщуються в митний режим вільної митної зони. В усіх інших митних режимах заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності не застосовуються.

Також, важливими вимогами при перебуванні товарів у митних режимах транзиту, тимчасового ввезення та тимчасового вивезення є незмінний стан товарів та виконання зобов'язання про їх зворотне вивезення (ввезення). Стан товарів, поміщених у митні режими переробки на митній території та переробки за межами митної території, може змінюватися відповідно до технологічної схеми переробки, але продукти переробки також підлягають обов'язковому зворотному вивезенню чи ввезенню.

Законодавством України визначено обмеження щодо товарів, які поміщуються у митні режими, що передбачають звільнення від оподаткування митними платежами, та щодо термінів дії таких митних режимів. Наприклад: у митний режим транзиту не можуть бути поміщені товари, заборонені законодавством до ввезення чи транзиту через митну територію України. А в митні режими митного складу і безмитної торгівлі не можуть поміщатися товари, заборонені до ввезення в Україну, вивезення з України та транзиту через територію України, товари, строк придатності для споживання або використання яких закінчився, гуманітарна допомога, живі тварини та електроенергія. Крім того, окремими актами Кабінету міністрів України встановлюються переліки товарів, які заборонено поміщувати в митні режими переробки на митній території та відмови на користь держави, а також спеціальні вимоги щодо здійснення знищення або руйнування окремих категорій товарів, таких як лікарські, наркотичні і психотропні засоби, неякісна та небезпечна продукція, зброя, боєприпаси і спеціальні засоби тощо. Переліки товарів, які допускаються до тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування, визначаються положеннями Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбул, 1990 р.) та митного кодексу України.

Строки транзитних перевезень товарів встановлені митним кодексом залежно від виду транспорту і становлять від 5(авіаційний транспорт) до 90(трубопровідний транспорт) діб. Однак, ці строки можуть бути продовжені на час дії обставин непереборної сили, що заважають завершенню транзиту, а також на час зберігання під митним контролем і здійснення інших

дозволені законодавством операцій з товарами, за умови інформування митного органу. Строк зберігання товарів у митному режимі митного складу не може перевищувати 1095 днів, а підакцизних та іноземних товарів, які попередньо перебували у митному режимі транзиту, тимчасового ввезення, переробки на митній території, а також продуктів переробки – 365 днів. Строк перебування товарів у митних режимах тимчасового ввезення і тимчасового вивезення встановлюється митним органом у кожному конкретному випадку, але не може перевищувати трьох років. Строк перебування товарів у митному режимі вільної митної зони обмежується лише часом функціонування відповідної вільної митної зони, а в митному режимі безмитної торгівлі – терміном придатності товарів для споживання або використання. Строки переробки товарів на митній території та переробки за межами митної території встановлюються митним органом при видачі дозволу на переробку, продовжуються за заявою підприємства, але не можуть перевищувати 365 днів.

Отже, умови застосування митних режимів, передбачають певні обмежуючі заходи щодо товарів і транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон, які направлені на захист національних виробників, споживачів продукції, а також навколишнього природного середовища, і відповідають вимогам міжнародних договорів і конвенцій, до яких приєдналася Україна.

Товари після митного оформлення, в залежності від обраного митного режиму, можуть використовуватися на митній території України вільно, без будь-яких обмежень, або перебувати під митним контролем і мати право на обмежене використання під час дії митного режиму до його завершення. Використання товарів залежить від їх статусу в результаті дії обраного митного режиму, митної території (зони митного контролю) використання та спеціальних умов, за яких це використання дозволено, і які закріплені митним законодавством. Дані умови передбачають такі дії:

- 1) відчуження або передача товарів для використання третім особам;
- 2) користування товарами;
- 3) операції з товарами;
- 4) зміна характеристик товарів.

Слід зазначити, що в залежності від обраного митного режиму можуть бути дозволені або всі дії з товарами, або лише окремі з них.

Вільне використання з можливістю вчинення всіх вищеперелічених дій, включаючи відчуження або передачу товарів для використання третім особам, на митній території чи за її межами можливе лише при поміщенні товарів у митні режими імпорту та експорту зі сплатою всіх митних платежів у повному обсязі та дотриманням всіх передбачених законодавством заходів нетарифного регулювання, а також – у митні режими реімпорту та реекспорту з дотриманням всіх передбачених законодавством вимог при поміщенні товарів у митний режим.

З товарами, які перебувають у митному режимі транзиту, можуть здійснюватися лише операції з навантаження, вивантаження та перевантаження товарів з одного транспортного засобу на інший з дозволу митного органу, в зоні діяльності якого проводяться такі операції. Транспортні засоби комерційного призначення, поміщені у митний режим транзиту, можуть піддаватися операціям з технічного обслуговування та ремонту, потреба в яких виникла під час перебування їх на митній території України.

З товарами і транспортними засобами комерційного призначення, поміщеними в митні режими тимчасове ввезення, тимчасове вивезення, митний склад, вільна митна зона, безмитна торгівля з умовним повним звільненням від оподаткування, можуть здійснюватися операції технічного обслуговування та ремонту, необхідність в яких виникла протягом строку перебування в митному режимі, а також інші операції, дозволені законодавством для певного виду митного режиму, які виключають зміну характеристик цих товарів, що ведуть до зміни їх товарного коду за УКТ ЗЕД, та використання даних товарів з метою одержання прибутку.

З товарами і транспортними засобами комерційного призначення, поміщеними в митні режими переробка на митній території, переробка за межами митної території, знищення або

руйнування і відмова на користь держави дозволяється здійснення операцій, передбачених законодавством для певного митного режиму, які визначаються при одержанні відповідного письмового дозволу митного органу.

Отже, загалом можна відмітити, що до іноземних товарів на митній території або українських товарів за межами митної території України застосовуються певні обмеження щодо їх використання та дозволених операцій з цими товарами. І навпаки, товари, які в наслідок застосування митного режиму набули статусу іноземних товарів за межами митної території або статусу українських товарів на митній території України можуть використовуватись вільно і без будь-яких обмежень.

Підсумовуючи вищевикладене слід зробити декілька висновків.

1. Митний режим як економічна категорія має вирішальний вплив на здійснення зовнішньоекономічної діяльності держави в цілому та ефективність зовнішньоекономічних операцій суб'єктів господарювання зокрема.

2. Економічними характеристиками митних режимів є митна процедура, умови оподаткування і використання товарів після митного оформлення, а також набутий статус товарів після застосування митного режиму, що безпосередньо чи опосередковано впливають на фінансово-економічні показники і результати діяльності учасників господарювання.

3. Умови застосування митних режимів, передбачають певні обмежуючі заходи щодо товарів і транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон, які направлені на захист національних виробників, споживачів продукції, а також навколишнього природного середовища, і відповідають вимогам міжнародних договорів і конвенцій, до яких приєдналася Україна.

4. Митні режими, їх класифікація, застосування в Україні і вплив на зовнішньоекономічну діяльність потребують подальшого дослідження і вдосконалення.

Список літератури:

1. Співвідношення категорій “адміністративно-правовий режим” та “митний режим” [Електронний ресурс] / І. М. Резнік // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право. — 2009. — № 1. — С. 110-113. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamsup_2009_1_18.pdf.

2. Митний режим як вид правового режиму: поняття, зміст та можливості використання [Електронний ресурс] / В. І. Царенко, Л. В. Луценко // Митна безпека. — 2013. — № 1. — С. 86-91 — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/mb_2013_1_17.pdf.

3. Митні режими як інститут митного права [Електронний ресурс] / Б. А. Кормич // Митна справа. — 2013. — № 6. — С. 86-92 — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ms_2013_6_13.pdf.

4. Митний режим: основи правового регулювання [Електронний ресурс] / М. Г. Шульга // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Сер. Економічна теорія та право. — 2013. — № 4. — С. 270-280 — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnyua_etp_2013_4_30.pdf.

5. Митні режими як інструмент упровадження митної політики [Електронний ресурс] / Н. В. Осадча // Економічний вісник Донбасу. — 2009. — № 1. — С. 25-41 — Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/22924/6-Osadcha.pdf?sequence=1>.

6. Митний кодекс України : навч.-метод. посіб. / заг. редакція М.Я. Азарова — К.: Державна митна служба України, 2012. — 904 с.

7. Митний кодекс України (текст) Станом на 10 вересня 2013 р.: — К.: «Центр учбової літератури», 2013. — 292 с.

8. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_643/print1403107215061806

9. Гребельник О. П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: підручник [Електронний ресурс] / О. П. Гребельник. — К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 696 с. — Режим доступу: http://pidruchniki.ws/00000000/ekonomika/mitne_regulyvannya.